

מתן על הפרק

התכנית השש-שנתית המקוונת
ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

ארבעה פרקים מוקדשים לתולדות מלכותו של יהושפט, והם משקפים את החשיבות הרבה שייחס המחבר לימי יהושפט. הקו המשותף למלכים ולדברי הימים הוא התיאור החיובי של מלכות יהושפט. יחד עם זאת, בדברי הימים מופיעים פרטים רבים שאינם מוזכרים במקבילה במלכים. פרק **יח** זהה כמעט לחלוטין למקבילה במלכים, אלא שבמלכים הוא מופיע במסגרת תיאור דברי ימי מלכות ישראל ואילו כאן הוא מופיע בתיאור דברי ימי מלכות יהודה.

1.

השוו את תיאור מלכות יהושפט בפרק **יז** פס' א'-ו' לתיאור במל"א **כב** פס' מ"א-מ"ד, מהם הקווים המשותפים בין התיאורים ומה שונה? מהו עיקר המידע שמוסיף לנו בעל דה"י בפרק זה על מלכותו של יהושפט?

2.

בפסוקים ז'-ט' ממונים הלווים והכוהנים למורי התורה. לתפקיד זה הניתן לבני שבט לוי יש שורשים כבר בתורה, ותיאורים דומים יש בספרי שיבת ציון.

א | סיפרו, כמה כוהנים וכמה לוויים ממונים בפס' מה ניתן ללמוד מכך?

ב | תפקידם של בני לוי בהוראת התורה מוזכר מספר פעמים בתורה. השוו את המתואר בפסוקים ז'-ט' לויקרא יח'-י"א; דברים יז, ח'-ו"א; יט, ט"ז-י"ז; לג, ח'-י'.

ג | היזכרו בתפקידם של בני לוי כמלמדי התורה בתקופה הפרסית, בה נכתב הספר. השוו לחגי ב, י"א-י"ב; מלאכי ב, ז'; דה"ב לה, ג'; נחמיה ח, ז'-ט'.

3.

כאמור, פרק **יח** זהה כמעט לחלוטין למקבילה במל"א **כב**, קראו את הפרק והזכרו בעיונו המעמיק בסיפור מיכיהו בן ימלא שם.

א | שימו לב לתוספת החשובה בפס' ל"א.

דברי הימים ב' יז-יח

ב | מדוע לדעתכם נכלל הסיפור על מיכיהו בן ימלא בדה"י? אילו עקרונות של דה"י באים לידי ביטוי בפרק זה?

הרחבה: על בירה ובירניות מאת תמר כץ, מתוך אתר האקדמיה ללשון עברית

... המילה בִּירָה מוכרת לנו מן הספרות המקראית המאוחרת ומספרות חז"ל. מקורה במילה האכדית *birtu* שפירושה 'מבצר' או 'מצודה'. בספר נחמיה נזכרת הַבִּירָה - מצודה שנבנתה בימי שיבת ציון כדי להגן על ירושלים ועל בית המקדש, ובדברי הימים נזכרות הַבִּירָנוֹת (צורת הרבים של בִּירָה) שבנו מלכי יהודה: יהושפט ויותם. אך הבירה המקראית המפורסמת ביותר היא שושן הבירה הנזכרת במגילת אסתר. על כך כתב חוקר הלשון אבא בנדויד: "בתוך שושן היו שני חלקים: הייתה בה עיר והייתה בה בירה. מצודת המלך וסביבותיה נקראה שושן הבירה, ושאר העיר נקרא העיר שושן. ומרדכי היה בא והולך מן העיר אל הבירה ומן הבירה אל העיר. עיר לחוד ובירה לחוד."

הצירוף עיר בִּירָה במשמעות *capital city* נולד כנראה מתוך פירוש מוטעה של 'שושן הבירה', כאילו בִּירָה פירושה 'עיר ראשית', שהרי שושן הייתה העיר הראשית שבה ישב המלך. ואיך נקראה עיר הבירה בימים עברו? בעבר היו ממלכות, ולכן העיר שבה ישב המלך נקראה 'עיר מלוכה' או 'עיר ממלכה'.

וכך שורר ר' שלמה אלקבץ בן המאה השש-עשרה על העיר ירושלים בפיוטו הידוע 'לכה דודי':
מְקַדְּשׁ מְלֶכֶּ עִיר מְלוּכָה / קוֹמֵי צְאֵי מְתוּבָה הַהֶפְכָּה,
רַב לָךְ נְשֻׁבָת בְּעֶמְקֵ הַבְּכָא / וְהוּא יִחְמַל עָלֶיךָ חֲמָלָה.

הרחבות ומענה לשאלות "מתן על הפרק" perek.matan@gmail.com

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים
© כל הזכויות שמורות. מתן על הפרק. מתן ירושלים | טל': 02-5944555